

Jaana Nõgisto
Advokaadibüroo Jaana Nõgisto
jaana@jaananogisto.com

Teie 29.05.2024
Meie 21.06.2024 nr 12.2-1/2514-4

Järelevalvemenetluse alustamata jätmine

Austatud vandeadvokaat

Edastasite 29.05.2024 Rahandusministeeriumile järelevalveteate seoses Kliimaministeeriumi (edaspidi ka hankija või KLIM) tegevusega autoveoalaste dokumentide andmiseks riigihangete korraldamisel. Juhite järelevalveteates tähelepanu asjaolule, et KLIM muutis sotsiaal- ja eriteenuste erimenetlusega riigihanke „Autoveoalaste dokumentide andmine“ (viitenumber 202755) tulemusena sõlmitud hankelepingu 22.12.2023 riigihangete seaduse (RHS) § 123 lg 1 p 3 alusel, selline tegevus ei ole Teie hinnangul õiguspärane. Taotlete, et Rahandusministeerium teostaks järelevalvet eelnimetatud hankelepingu muutmise ja uue riigihanke korraldamata jätmise üle, sh taotlete, et Rahandusministeerium kaaluks hankijale ettekirjutuse tegemist ning vajadusel hankija suhtes vastutuse kohaldamist.

RHS § 205 lg 1 p 1 kohaselt võib Rahandusministeerium alustada järelevalvemenetluse põhjendatud kahtluse korral RHS §-s 207 sätestatud järelevalveteate põhjal või mõnel muul ajendil, kui on küllaldaselt andmeid, mis viitavad RHS-i rikkumisele ja puuduvad RHS § 206 lg-s 1 nimetatud asjaolud.

RHS § 206 lg 1 p 3 kohaselt järelevalvemenetlust ei alustata või alustatud järelevalvemenetlus lõpetatakse, kui RHS-i rikkumisele viitavad andmed ei ole põhjendatud kahtluse tekkimiseks küllaldaselt või rikkumist ei esine; kui rikkumine on vaidlustuskomisjoni või kohtu menetluses (RHS § 206 lg 1 p 2); samuti kui riigihanke menetlus on lõppenud (RHS § 206 lg 1 p 4).

Rahandusministeerium pöördus järelevalveteate ajendil 10.06.2024 kirjaga nr 12.2-1/2514-2 „Järelevalvemenetluse alustamata jätmine“ KLIM-ile riigihangete korraldamise tugiteenust pakkuva Riigi Tugiteenuste Keskuse (edaspidi ka RTK) poole küsimustega autoveoalaste dokumentide andmiseks korraldatud riigihangete läbiviimise kohta.

RTK edastas Rahandusministeeriumi küsimustele vastused 13.06.2024 kirjaga nr 9-1/24/1412-2.

RTK selgitustest nähtuvalt viibis riigihangete nr 202755 ja nr 280254 (05.06.2024 alustatud riigihange „Eriteenuse erimenetlus “Autoveoalaste dokumentide andmine” (Kliimaministeerium)“ (viitenumber 280254) väljakuulutamise eelkõige KLIM-ist tulenevatel põhjustel. Otsuste tegemisega seonduvad viivitused riigihankes nr 202755 olid seotud ka RTK tegevusega.

Järelevalveteatele lisatud kirjavahetusest KLIM-iga nähtub, et KLIM-i teenistuja selgitas 14.09.2023 järelevalveteate esitajale edastatud e-kirjas, et transpordivaldkonna uue ministeeriumi (Kliimaministeerium, KLIM) alla lülitamine on vahepealsel perioodil (juuli-august) tekitanud palju segadust ja määramatust, kuid praeguseks on töökeskkond enam-vähem paigas ja saame taas oma tööülesannetega edasi liikuda.

Lähteülesanne riigihanke nr 270582 korraldamiseks laekus RTK-le 21.09.2023. RTK alustas riigihanke nr 270582 menetlust elektroonilises riigihangete registris (eRHR) 30.10.2023. RTK tunnistas riigihanke nr 270582 menetluse omal initsiatiivil kehtetuks 06.02.2024 otsusega, põhjusel, et riigihanke alusdokumentides sätestatud lepingu täitmise alguskuupäev (01.01.2024) oli möödunud ning alusdokumentides puudus tingimus, mis oleks võimaldanud lepingu täitmise alguskuupäeva edasi lükata.

RTK alustas uut riigihanke menetlust „Eriteenuse erimenetlus “Autoveoalaste dokumentide andmine” (Kliimaministeerium)“ (viitenumber 280254) eRHR-is hanketeate avaldamisega 05.06.2024. RTK selgitas seoses riigihanke nr 280254 alustamise viibimisega, et KLIM-ist saadud tagasiside kohaselt viibis riigihanke ettevalmistamine paljuski hanke esemesse kuuluva autoveoalase dokumendi, milleks on CEMENT-i aastane ja tähtajaline veoluba (edaspidi CEMENT-i veoluba) elektroonseks muutmise alates 1. jaanuarist 2025. KLIM-i selgituste kohaselt on tegemist olulise muudatusega, mis avaldab mõju RHAD-i koostamisele ning mille tõttu on uue riigihanke avaldamine eRHR-is 2024. aastal viibinud. 2024. aasta alguses on saanud lõpliku selguse asjaolu, et hanke esemesse kuuluva CEMENT-i veoluba andmise tingimused muutuvad alates 1. jaanuarist 2025. a oluliselt.

RTK selgitas Rahandusministeeriumile, et uue (05.06.2024 alustatud) riigihanke nr 280254 hanketeate vormil osas 2.1 on hankija poolt väljale sisestatud fraas, et „lepingu eeldatav täitmise algus on 01.01.2025“. Hankija märkis täpsustava viite hanketeatesse juhuks, kui peaks tekkima olukord, kus lepingu sõlmimine viibib mingil põhjusel ja lepingu saab sõlmida alles pärast 01.01.2025.

RHS § 3 p 5 kohaselt tuleb hankijal korraldada riigihange mõistliku aja jooksul. RHS-i kommenteeritud väljaandes (vt Tiina Kuusmann, RHS § 3 p 5, komm. 71 – M. A. Simovart, M. Parind. Riigihangete seadus. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn, Juura 2019) on RHS § 3 p 5 tõlgendamise kohta selgitatud, et hankija ei tohi põhjendamatult viivitada riigihanke menetluse lõpuleviimisega. Juhul kui hankija viivitab põhjendamatult riigihanke alustamisega (eirates mh riigihanke õigeaegse planeerimise ja ettevalmistamise kohustust), rikub hankija samuti RHS §-s 3 p-s 5 sätestatud kohustust korraldada riigihange mõistliku aja jooksul.

Rahandusministeerium märgib, et hankijaks kvalifitseeruvate isikute (sh riigiasutuste) töökorralduses muudatuste tegemine ei anna alust põhjendamatuteks viivitusteks riigihangete alustamisel ja läbiviimisel. Hankijatel tuleb hoolsalt täita RHS-is sätestatud riigihangete planeerimis- ja ettevalmistuskohustust sõltumata võimalikest organisatsioonidest ja töökorralduslikest muudatustest.

Kuna RTK alustas KLIM-i nimel eRHR-is 05.06.2024 uut riigihanke menetlust (nr 280254) autoveoalaste dokumentide andmiseks, saab käesoleval juhul RHS §-s 3 p-s 5 sätestatud kohustuse võimalikku eiramist riigihankes nr 280254 üksnes tagantjärele konstateerida. Ka viivitused, mis ilmnesh eelmise riigihanke (nr 202755) alustamisel ja riigihankes otsuste tegemisel, on käesolevaks hetkeks lõppenud (sh on lõppenud riigihanke nr 202755 menetlus). Olukorras, kus RHS-i rikkumine on lõppenud, ei ole Rahandusministeeriumil enam võimalik kaaluda hankija suhtes RHS § 208 lg 2 alusel ettekirjutuse tegemist RHS-i rikkumise lõpetamiseks.

RHS § 206 lg 1 p 3 kohaselt ei alustata järelevalvemenetlust, kui rikkumist ei esine (sh olukorras, kus RHS-i rikkumised on lõppenud).

Märkisite järelevalveteates, et vajadusel tuleks kaaluda hankija suhtes vastutuse kohaldamist.

Rahandusministeerium märgib, et eRHR-ist nähtuvalt esitas järelevalveteate esitaja riigihankes nr 280254 19.06.2024 vaidlustuse Riigihangete Vaidlustuskomisjonile (VAKO). Vaidlustuse objektiks on eRHR-is märgitud teabe kohaselt riigihanke alusdokumendid.

Rahandusministeeriumile teadaolevalt palub järelevalveteate esitaja lisaks samal kuupäeval esitatud vaidlustuses VAKO-l tuvastada, kas KLIM-i ja Eesti Rahvusvaheliste Autovedajate Assotsiatsiooni (ERAA) vahel 22.12.2023 sõlmitud hankelepingu muutmise kokkulepe nr 1-6/23/69 on tühine.

Kuna eRHR-ist nähtuvalt võttis VAKO vaidlustuse menetlusse, kujundab VAKO tõenäoliselt vaidlustuse lahendamisel seisukoha küsimuses, kas 22.12.2023 RHS § 123 lg 1 p 3 alusel hankelepingu muutmine oli õiguspärane või mitte.

Rahandusministeeriumil puudub pädevus riigihangete järelevalve teostamiseks peale riigihanke menetluse lõppemist (RHS § 206 lg 1 p 4), sh sõlmitud hankelepingu täitmise või muutmise üle.

Väärteomenetluse alustamise eelduseks on selgete väärteotunnuste ilmnemine. Käesoleval juhul, arvestades ka asjaolu, et VAKO võttis menetlusse järelevalveteate esitaja vaidlustuse 22.12.2023 sõlmitud hankelepingu muutmise kokkulepe nr 1-6/23/69 tühisuse tuvastamiseks (VAKO asub kujundama seisukohta hankelepingu muudatuse õiguspärasuse osas), ei ole tegemist olukorraga, kus väärteo toimepanemisele viitavad asjaolud oleksid piisavalt selged põhjendatud kahtluse tekkimiseks väärteokoosseisule vastava teo toimepanemise osas.

Lähtudes eeltoodust ning juhindudes RHS § 205 lg-st 1 p-st 1 ja § 206 lg-st 1 p-dest 2, 3 ja 4 teatame, et Rahandusministeerium ei alusta järelevalveteate ajendil järelevalvemenetlust Kliimaministeeriumi suhtes, kuna järelevalveteates osundatud riigihanke alustamise viibimine on käesolevaks hetkeks lõppenud. Riigi Tugiteenuste Keskus alustas Kliimaministeeriumi nimel riigihanke „Eriteenuse erimenetlus “Autoveoalaste

dokumentide andmine” (Kliimaministeerium)“ (viitenumber 280254) korraldamist eRHR-is avaldades hanketeate 05.06.2024.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Estella Põllu
riigihangete valdkonna juht

Madli Juhani 5693 8905
Madli.Juhani@fin.ee